

Ingeniariaren hatz lodiaren abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

itzulpena:

Eider Bermeosolo
Oihane Axpe
Mirari Peso

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Ingeniariaren hatz lodiaren abentura

Itzulpena: Eider Bermeosolo

Zuzentzailea: Oihane Axpe

Editorea: Mirari Peso

Nire lagun Sherlock Holmes jaunari gure urteetako adiskidetasunaren zehar aurkeztu zaizkion arazo guztien artean, bi bakarrik izan ziren nik berari azaldu nizkionak: Hatherley-ren jaunaren hatz lodiaren auzia eta Warburton koronelaren zoroaldia. Azken hau, agian, behatzaile zorrotz eta jator baterako esparru egokiagoa izan zitekeen, baina lehenengoa, bere hasiera bitxi eta xehetasun dramatikoengatik, gertaeren artxiboan gordetzeko modukoa da, nahiz eta nire lagunak bere arrazoibide deduktibo ospetsuak erabiltzeko aukera gutxiago izan. Uste dut istorio hau behin baino gehiagotan argitaratu dela egunkarietan, baina horrelako kontakizun guztiekin gertatzen den moduan, askoz ere eragin handiagoa du gertakariak zure begien aurrean pixkanaka agertzen direnean, misterioak poliki-poliki argitzen direnean aurkikuntza bakoitzak egia osorako bide bat irekitzen duelako. Une honetan, inguruak inpresio sakon bat eragin zidan, eta bi urte igaro izanak ez du ahultzeko balio izan.

89ko udan, nire ezkontzatik gutxira gertatutakoak orain laburbilduko ditudanak dira. Praktika zibiletara itzulia nintzen, eta azkenean Holmes abandonatua nuen Baker Street-eko geletan, nahiz eta etengabe bisitatzen nuen, eta noizean behin konbentzitu ere egiten nuen bere ohitura bohemioak utz zitzaizkidan eta gu bisitatzera etor zedin. Nire betebeharrak gora egin zuen etengabe, eta, Paddingtong-o geltokitik urrun bizi ez nintzenez, gaixo funtzionario batzuk iritsi zitzaizkidan. Haietako bat, gaixotasun mingarri eta iraunkor batetik sendatua, ez zen inoiz nekatu nire bertuteen publizitateaz, ez eta hark eragin ziezaiokeen gaixo ororen berri emateko ahaleginaz ere.

Goiz batean, zazpiak baino pixka bat lehenago, neskameak atea jo zuen Paddingtondik bi gizon etorri eta kontsulta-gelan zain zeudela jakinarazteko. Presaka jantzi nintzen, esperientziaz bainekien trenbideko kasuak gutxitan izaten zirela hutsalak, eta arin batean jaitsi nintzen eskaileretan behera. Jaisten ari nintzela, nire aspaldiko aliatua, zaindaria, gelatik irten eta atea itxi zuen gogor bere atzean.

— Hemen daukat — xuxurlatu zidan, hatz lodia sorbalda gainetik astinduz — ondo dago.

— Zer da, beraz? — galdetu egin nion, zeren haren jokamoldeak iradokitzen baitzuen izaki arraro bat nire gelan kaiolatu bat zela.

— Paziente berria da — xuxurlatu zuen. — Neuk ekarri nahi izan dut; horrela ezingo da ihes egin. Hemen duzu, osorik eta onik. Orain joan behar dut, Doktore jauna; nik ere betebeharrak ditut, zuk bezala. — Eta alde egin zuen, eskerrik ere esan ahal izan baino lehen.

Nire kontsulta-gelan sartu nintzen eta mahaiaren ondoan eserita zegoen gizon bat aurkitu nuen. Isil-isilik zegoen artilezko ehun latz, bero, gogor eta txillarrezko traje batekin zegoen jantzita eta, nire liburuaren gainean utzitako oihalezko txano leun batekin. Esku baten inguruan musuzapi bat zeukan bilduta, odolez zikinduta. Gaztea zen, ez zukeen hogeitabost urte baino gehiago izango, aurpegi sendoa eta maskulinoa zuen; baina izugarri zurbil zegoen, eta halako asaldura gogor bat pairatzen ari zen gizon baten itxura eman zidan, eta horrek bere indar guztia behar izan zuen kontrolatzeko.

— Sentitzen dut hain goiz esnarazi izana, Doktore — esan zuen — ,baina oso istripu larria izan dut gauean. Gaur goizean trenez iritsi naiz, eta Paddingtonen mediku bat non aurki nezakeen galdetzean, gizon adeitsu eta abegikor batek hona iristen lagundu dit. Etxekoandreari karta bat eman nion, baina ikusi nuen aldamenean utzi zuela.

Karta hartu eta begirada bat eman nion. ‘Jaun Victor Hatherley, ingeniari hidraulikoa , 16A, Victoria Kalea (3. solairua).’ Hori zen nire goizeko bisitariaren izena, jarduera eta helbidea. — Barkatu itxaroten izan zaitudala, — esan nuen, nire liburutegiko aulkian eserita. — Gaueko bidaiatik zuzenean zatozela dirudi, hori berez monotonoa den lan bat da.

— Ai ene, nire gaua monotono dela ezin da esan. — esan zuen, eta barre egin zuen. Barrezka hasi zen, doinu altu eta hots handiarekin, aulkian atzera etzanda eta aldeak astinduz. Nire mediku-instintu guztiak irri horren aurka altxatu ziren.

— Aski da! — oihukatu egin nion; — Kontrolatu zaitez! — eta ur pixka isuri nuen garragatik.

Hala ere, alferrekoa zen. Krisia amaitu eta joan denean izaera gogorrekoak izaten diren asaldura histeriko horietako batean zegoen. Une honetan, berriro bere burura etorri zen, oso nekatuta eta itxura zuriarekin.

— Nire buruari txantxa egiten ibili naiz — esan zuen.

— Edan hau. — Brandy pixka bat bota nuen uretan, eta kolorea bere masaietatik itzultzen hasi zen.

— Hori hobe da! — esan zuen. — Eta orain, Doktorea, mesedez nire hatz-lodiatz arduratuko al zinateke, edo hobe esanda, nire hatz lodia zegoen lekuari arreta emango zenioke.

Zapia askatu zuen eta eskua luzatu zidan. Nire nerbio gogortuek ere dardara egin zuten ikusi nuena ikusita. Lau hatz luzatzen ziren kanpora, eta hatz lodiaren tokian azal gorri, beldurgarri, eta iragazkor bat ageri zen. Sustraietatik beretik moztu edo atera izan balitz bezala.

— Aizu, zer nolako zauria! — negar egin nuen — lesio izugarria da hau. Izugarri odolduko zuen, seguru asko.

— Bai, hala izan zen. Konortea galdu nuen gertatu zenean, eta uste dut denbora luze batez egon nintzela kontzientziarik gabe. Esnatzean, oraindik odola isurtzen ari zela ikusi nuen, eta eskuetako zapiaren mutur bat besoan lotu nuen estu, adar batez tinkatuz.

— Ederra! Zu zirujau izan behar zenuen.

— Hidraulikaz ari gara, ikusten duzu, eta horretan aditua naiz.

— Hau, — esan nuen zauria aztertuz, — oso tresna astun eta zorrotz batekin egin dute.

— Aizkora baten antzeko zerbait. — esan zuen.

— Istripu bat, agian?

— Ez horixe.

— Zer diotsozu! Eraso hilgarri bat?

— Oso hilgarria, bai.

— Ikaragarria zara.

Zauria garbitu, desinfektatu eta ondo estali nuen, kotoizko betegarriz eta karboloz bustitako bendekin. Hark, orro egin gabe etzan zen, nahiz eta behin baino gehiagotan ezpainak estutu zituen minaren ondorioz.

— Zer moduz horrela? — galdetu nion amaitutakoan.

— Primeran! Zure brandyak eta bendajeak sendatu naute. Oso ahul nengoen, baina asko pasatu dut.

— Agian hobe zenuke ez hitz egitea oraindik. Argiki ikus daiteke nerbioetan eragin dizula.

— Ez, ez orain. Poliziari kontatu beharko diot gertatu zaidana; baina gure artean esanda, zauri honek ematen duen froga ukaezina izan ez balitz, ez nuke espero nire kontakizuna sinetsiko luketenik. Izugarri bitxia da, eta ez daukat hura babesteko frogarik. Eta, nahiz eta sinetsi, emango diedan informazioa hain lausoa da, ezen zalantzan baitago justizia egingo denik.

— Ha! — oihukatu nuen. — Arazo moduko zerbait bada, eta konponbidea nahi baduzu, nire lagun Sherlock Holmesengana jotzea gomendatuko nizuke, polizia ofizialarengana joan aurretik.

— Bai, tipo horretaz entzun dut, — erantzun zidan nire bisitariak — eta pozarren egongo nintzateke hark auzia hartuko balu. Hala ere, noski, polizia ofiziala ere erabili beharko dut. Aurkeztuko al didazu?

— Hobeto egingo dut. Nik neuk eramango zaitut berarengana.

— Izugarri eskertuko nizuke.

— Taxi bat hartuko dugu eta elkarrekin joango gara. Justu garaiz iritsiko gara berarekin gosari arin bat hartzeko. Prest zaude?

— Bai; nire istorioa kontatu arte ez naiz lasai sentituko.

— Orduan nire zerbitzariak taxi bat deituko du, eta berehala izango naiz zurekin.

Goiko solairura azkar igo nintzen, gaia laburki azaldu nion nire emazteari eta bost minutu igaro ondoren, han nengoen, nire ezagun berriarekin Baker Streeterako bidean.

Sherlock Holmes, espero nuen bezala, bere egongelan zegoen, bata jantzita, *The Times*-eko oinazeen atala irakurtzen eta gosari aurreko pipa erretzen; piparen barruan atzo utzitako hondarrak eta koipeak zeuden, ondo lehortuak eta tximiniaren bazterrean bilduta. Ohiko modu lasai eta atseginean hartu gintuen, hirugiharra eta arrautzak eskatu zituen berriz, eta gosari ederrean bat egin zuen gurekin. Gosaria bukatutakoan, gure ezagun berria sofaren gainean jarri zuen, burko bat jarri zion buruan, eta brandy eta ura zuen edalontzi bat eskura jarri zion.

— Erraza da ikustea zure esperientzia ez dela ohikoa, jauna Hatherley. — esan zuen. — Mesedez, etzan zaitez eta sentitu zaitez etxean bezala. Esan ahal duzun guztia, baina gelditu nekatzen zarenean eta indarrak berritzeko hartu edari pixka bat.

— Eskerrik asko, — esan zuen nire pazienteak. — baina sendagileak zauria bendatu zidanetik beste gizon bat sentitzen naiz, eta uste dut zuen gosaria sendatzeko azken pausua izan dela. Ahalik eta gutxien hartuko dut zuen denbora baliotsutik, eta berehala hasiko naiz nire esperientzia bereziarekin.

Holmes bere besaulkian eserita zegoen, begien nekez irekitako itxura nekatuarekin, bere izaera zorrotz eta irrikatsuaren itzala bezala, eta ni aurrean eseri nintzen, eta biok isilik entzun genion gure bisitariaren kontakizun harrigarria.

— Jakinarazi behar dizut, — esan zuen — umezurtz eta ezkongabea naizela, Londresen logela batean bakarrik bizi naizela. Lanbidez ingeniari hidraulikoa naiz, eta esperientzia handia dut lanean, zazpi urtez Greenwich-eko Venner & Matheson enpresa ospetsuan ikasle izan ondoren. Duela bi urte nire ikasketa garaia amaitu nuela, eta nire aita zenaren heriotzarekin diru bat jaso ondoren, negozio propioa hasteko erabakia hartu nuen, eta Victoria Streeten bulego profesionalak hartu nituen.

» Uste dut edonork aurkitzen duela bere kabuz hasitako lehenengo negozioa triste eta garratza. Niretzat, bereziki gogorra izan da. Bi urte hauetan hiru kontsulta eta lan txiki bat baino ez ditut izan; eta horixe da nire lanbideak ekarri didan guztia. Guztira, 27 libera eta 10 xelin irabazi ditut. Egunero, goizeko bederatzietatik arratsaldeko laurak arte egoten nintzen nire bulego txikian, baina azkenik nire bihotzak amore ematen hasi zen, eta ustea hartu nuen inoiz ez nuela bezero bakar bat ere izango.

» Atzo, hala ere, bulegotik irtetekotan nintzela, nire idazkaria sartu zen, eta nirekin negozioz hitz egin nahi zuen gizon bat zegoela esan zidan. Bisita-txartel bat ere ekarri zidan: ‘Lysander Stark koronela’ zegoen grabatua. Bere atzetik sartu zen koronela bera, tamaina ertaina baino zertxobait handiagokoa, baina izugarri argala. Ez dut inoiz hain pertsona argala ikusi. Aurpegia guztiz estututa zuen, sudur zorrotz eta kokots zorrotz batean amaituz, eta masailen azal estua hezur nabarmenen gainean zegoen tente. Hala eta guztiz ere, argaltasun hori ez zitzaion gaixotasunaren ondorioz sortua zirudien, baizik eta bere egoera naturala zirudien, begi distiratsuak, ibilera azkarra eta jarrera ziurra baitzituen. Elegante baina sinple jantzita zegoen, eta bere adina, nire ustez, berrogeitik hurbilago zegoen hogeita hamarretik baino.

» “Hatherley jauna?” esan zuen, alemaniar azentu apur batekin. “Zu gomendatu didate, Hatherley jauna, ez bakarrik bere lanbidean trebea delako, baizik eta diskretua eta sekretuak gordetzeko gai delako.”

» Makurtu nintzen, edozein gaztek egingo lukeen moduan, halako goraipamen bat jasotzean lausotuta.

» “Jakitea eskertuko nuke nork eman duen nire inguruko iritzi hain ona.” esan nuen.

» Beno, agian hobe da momentuz ez esatea. Espero dut iturri beretik zuek biak umezurtz eta ezkondu gabe zaudetela eta Londresen bakarrik bizi zaretela.

» “Zuzena da guztiz,” erantzun nuen; “ baina barkatuko didazu, ez baitut ulertzen horrek zer zerikusia duen nire gaitasun profesionalekin. Entzun dudanez, lanbideko kontu batez hitz egin nahi zenidan?”

» “Dudarik gabe, bai. Baina esaten dudan guztia oso garrantzitsua dela ikusiko duzu. Lan profesional bat dut zuretzat, baina sekretupekoa izan behar du... sekretu osoa, ulertzen duzu? Eta jakina, gizon bakarti bati familiako batean baino gehiago eskatu diezaiokegu sekretua gordetzea.”

» “Sekretua gordetzea agintzen badut,” esan nuen “erabat fidatu zaitez nire hitzaz.”

» Oso serio begiratu zidan hitz egiten nuen bitartean, eta iruditu zitzaidan inoiz ez nuela halako begi susmagarri eta galdetzailerik ikusi.

» “Beraz, agindu egiten duzu?” esan zuen azkenean.

» “Bai, agintzen dut.”

» “Isiltasun oso eta erabatekoa, aurretik, bitartean eta ondoren? Ez ahoz ez idatziz aipu bakar bat ere?”

» “Jada hitza eman dizut.”

» “Oso ondo.”

» Bat-batean zutitu zen, eta tximista baten antzera gurutzatu zuen gela, atea ireki zuen, eta pasabidea hutsik zegoela egiaztatu zuen.

» “Hori ondo dago” esan zuen, itzultzen. “Badakit idazkariak batzuetan euren nagusiaren gaien inguruan jakin-mina dutela. Orain segurtasunez hitz egin dezakegu.” Aulkia nire ondoan oso gertu jarri zuen eta berriro ere galdera eta pentsakor itxura berberarekin begiratzen hasi zitzaidan.

» Gizon mehar eta arraro haren jarrerak nazka eta beldur antzeko zerbait sortzen hasi ziren nire baitan. Bezero bat galtzeko beldurra ere ez zen nahikoa izan nire ezinegona ezkutatzeko.

» “Mesedez, azaldu zure negozioa, jauna,” esan nion “nire denbora baliotsua da.”

» Jainkoak barkatu diezadala esaldi hori, baina horrela atera zitzaidan.

» “Nola egokitzen zaizu berrogeita hamar gau bateko lanagatik?” galdetu zuen Stark koronelak.

» “Primerakoa.”

» “Gau bateko lana diot, baina ordu bateko kontua izango da egiaz. Estanpatze hidraulikoko makina batek arazoa du, eta zure iritzia besterik ez dugu nahi. Zer duen esaten badiguzu, geuk konponduko dugu. Zer iruditzen zaizu halako enkargu bat?”

» “Lanak arina dirudi eta soldata handia.”

» “Hori da. Gaur gauean joatea nahi dugu, azken trenean.”

» “Nora?”

» “Eyford-era, Berkshire-n. Oxfordshire-ko mugen ondoan dagoen txoko txiki bat da, Reading-etik zazpi miliara. Paddingtonetik iristen den tren bat dago, 11.15 inguruan iritsiko zinateke.”

» “Ongi da.”

» “Ni joango naiz zaldigurdi batean zure bila.”

» “Orduan, ibilaldi bat egongo da?”

» “Bai, gure etxea guztiz baserri eremuan dago. Eyford geltokitik zazpi miliara dago.”

» “Orduan, ez gara gauerdia baino lehen iritsiko. Suposatzen dut ez dela bueltarako trenik egongo. Gaua pasatu beharko nuke han.”

» “Bai, ohe sinple bat jar diezazukegu.”

» “Oso deserosoa da hori. Ezin al ninteke ordutegi egokiago batean joan?”

» “Guk uste dugu egokiena dela zu gauean etortzea. Zuretzat eragozpen bat izateagatik, eta zu gaztea eta ezezaguna izanik, zure lanbideko aditu nagusiek kobratuko luketen ordainaren parekoa ematen dizugu. Baina, jakina, negoziotik atzera egin nahi baduzu, oraindik baduzu astia.”

» Berrogeita hamar gineetan pentsatu nuen, eta zenbateraino lagunduko ninduten.

» “Ezta pentsatu ere;” esan nuen “oso pozik egokituko naiz zure nahiari. Hala ere, argiago ulertu nahiko nuke zer egin nahi duzun zehazki.”

» “Jakina. Ulertzekoa da sekretu hori eskatzeak zure jakin-mina piztu izana. Ez dut nahi ezer sinaraztea dena argi azaldu gabe. Suposatzen dut ez dugula entzuleen beldurrik izan behar, ezta?”

» “Erabat.”

» “Orduan, kontua honakoa da: agian badakizu *fuller’s-earth* (lur berezi bat) material baliotsua dela, eta Ingalaterran toki gutxitan aurkitzen dela?”

» “Hori entzun dut.”

» “Duela gutxi lur zati txiki bat erosi nuen, Readingetik hamar milia ingurura. Zorte handiz, nire lursail batean *fuller’s-earth* gordailu bat zegoela aurkitu nuen. Baina aztertu nuenean, nahiko txikia zela ikusi nuen, eta eskuin eta ezkerreko lursail handiagoen arteko zubi moduko bat zela. Bi lursail horiek, ordea, nire auzokideenak ziren. Haiek ez zuten ideiarik ere beren lurretan altxor moduko bat zutenik. Nire interesen alde, noski, lurrak erosi behar nituen haiek konturatu aurretik, baina zoritxarrez, ez nuen kapitalik. Sekretua adiskide gutxi batzuekin partekatu nuen, eta haien aholkupean erabaki genuen gure gordailu txikia isilpean ustiatzea, eta horrela, auzokideen lurrak erosteko adina diru irabaztea.”

» Hori bera egiten ari gara orain, eta horretarako presa hidrauliko bat jarri genuen. Presa hori, esan dizudan bezala, matxuratuta dago, eta zure aholku teknikoa nahi dugu. Baina gure sekretua oso jeloskor zaintzen dugu, eta ingeniari hidrauliko bat etortzen dela jakiten bada, susmoak piztuko lirateke berehala, eta egia agerian geratuz gero, agur gure plan guztiei. Horregatik eskatu dizut hitz emateko ez diozula inori esango gaur gauean Eyfordera zoazela. Espero dut guztia argi azaldu izana.

» “Oso ondo ulertzen dut” esan nuen. “Ulertu ez dudan gauza bakarra hau da: zer erabilgarritasun du presa hidrauliko batek *fuller’s-earth* ateratzeko, legarra bezala zuloetatik ateratzen dela entzun baitut.”

» “Ah!” esan zuen axolagabe “,guk gure prozedura propioa dugu. Lurra adreilutan konprimitzen dugu, identifikatu gabe eraman ahal izateko. Baina hori xehetasun bat da besterik gabe. Orain guztiz konfiantzan hartu zaitut, Hatherley jauna, eta ikusi duzu zenbateraino fidatzen naizen zugaran.” Zutitu zen hitz horiekin. “Orduan, espero zaitut Eyforden 11:15ean.”

» “Bertan egongo naiz, zalantzarik gabe.”

» “Eta ez hitz bat ere arima bati.” Begirada luze eta susmagarri bat bota zidan, eta gero, nire eskua estutu zuen ukitu hotz eta heze batekin, eta gelatik azkar irten zen.

» Bai, hotz-bizitzan pentsatzen hasi nintzenean, oso harrituta geratu nintzen, biok pentsa dezakezuen bezala, nire gain utzi zuten agindu hura bat-batean. Alde batetik, noski, pozik nengoen, izan ere, ordainsaria hamar aldiz handiagoa baitzen nik neuk neure buruarentzat eskatuko nukeena baino, eta baliteke enkargu honek beste batzuetara eramatea. Baina, bestetik, nire bezeroaren aurpegiak eta jarrerak ezinegon handia sortu zidaten, eta ez zitzaidan *fuller’s-earth* gaiaren azalpena nahikoa iruditzen gauerdian joateko premia azaltzeko, eta are gutxiago sekretuari buruzko kezka obsesibo hura justifikatzeko. Hala ere, beldur guztiak alde batera utzi nituen, afari oparo bat jan, Paddingtonera joan, eta trenarekin abiatu nintzen, isilik egoteko agindua hitzez hitz betez.

» Readingen, bagoiez aldatzeaz gain, geltokiz ere aldatu behar izan nuen. Hala eta guztiz ere, Eyfordera zihoan azken trenera garaiz iritsi nintzen, eta hango argi gutxiko geltokira heldu nintzen hamaikak pasata. Nik bakarrik jaitsi nintzen, eta plataforman ez zegoen inor, farola bat zuen zaindari lozorroan bat izan ezik. Ate txiki bat zeharkatzean, goizean ezagutu nuen gizona itzalpean zegoela ikusi nuen. Hitzik esan gabe besoa hartu zidan eta gurdi batera eraman ninduen, ate irekia zuena. Bi aldetako leihoak igo zituen, egurrari hiru aldiz jo, eta zaldia ahal zuen bezain azkar abiatu zen.

— Zaldi bakarra? — sartu zen tartean Holmes.

— Bai, bakarra.

— Kolorea ikusi zenuen?

— Bai, alboko argiekin ikusi nuen zaldigurdi barrura sartzean. Kastain kolorekoa zen.

— Nekatuta zegoen, ala fresko eta indartsu?

— Oh, fresko-freskoa eta distiratsua.

— Eskerrik asko. Barkatu eten izana. Mesedez, jarraitu kontakizun interesgarriarekin.

» Orduan joan ginen, eta gutxienez ordu betez gidatu genuen. Lysander Stark koronelak zazpi miliako bidea zela esan zuen, baina gure abiadura eta denbora kontuan hartuta, hurbilago egongo zen hamabi milietara. Bidai osoan egon zen nire ondoan eserita, isilik, eta behin baino gehiagotan ohartu nintzen niri begira zegoela arreta handiz. Inguruko landa-bideak ez ziren batere onak, eta gora eta behera zebilen gurdia, kolpeka. Leihoetatik kanpora begiratzen saiatu nintzen, nondik gindoazen ikusteko, baina kristalak izoztuak ziren, eta argi lausotuak besterik ez nituen ikusten, noizean behin. Tarteka, bidaia monotono hura apurtzeko zerbait esaten nuen, baina koronelak hitz gutxiarekin erantzuten zuen, eta elkarriketa berehala itzaltzen zen. Azkenik, bide bihurritu eta kolpatsua harri txikizko bide lau batek ordezkatu zuen, eta gurdia gelditu egin zen. Lysander Stark koronela berehala jaitsi zen, eta nik jarraitzen nuen bitartean, berehala sartu ninduen sarrera arku handi batetik. Gurditik zuzenean etxe

barrura igaro ginen, eta ez nuen etxearen aurreko aldeari begirada bat emateko astirik ere izan. Atarian barrena igaro bezain laster, ate gogorra gure atzean itxi zen, eta urrunetik entzun nuen gurdiaren gurpilen hotsa urruntzen.

» Etxeko barrualdea ilun-iluna zen, eta koronela zapa-zapa zebilen pospoloak bilatzen, marmarka. Bat-batean, pasabidearen beste aldeko ate bat ireki zen, eta argi urre koloreko barra luze bat atera zen gure norabidean. Argia zabalduz joan zen, eta emakume bat agertu zen lanpara bat eskuan zuela. Burua gora altxatu zuen, aurpegia aurrerantz estutuz, eta gu begiratzen hasi zen. Ikusi nuen emakume ederra zela, eta bere jantzi ilunaren distiragatik, material garestiz jantzita zegoela. Hitz batzuk esan zituen atzerriko hizkuntzan, galdera baten tonuan. Nire lagunak erantzun bortitz bat eman zionean, ustekabean hunkitu zen emakumea, eta ia erori zitzaion lanpara eskuetatik. Koronelak hurbildu, zerbait xuxurlatu zion belarrian, eta berriz sartu zuen gela barrura, bertatik etorri zen tokira. Gero, berriz niregana etorri zen, lanpara eskuan zuela.

» “Beharbada, minutu batzuez gelatxo honetan itxarongo didazu.” esan zuen, beste ate bat irekitzean. Gela lasai eta txiki bat zen, xume hornitua. Erdian mahai borobil bat zegoen, eta alemanerazko hainbat liburu zabalik zeuden gainean. Koronelak lanpara harmoniun baten gainean utzi zuen, ate ondoan. “Ez dizut itxaronaraziko.” esan zuen, eta iluntasunean desagertu zen.

» Mahai gaineko liburuei begiratu nien. Nahiz eta alemaneraz ez jakin, haietako bi liburu zientziakoak zirela nabaritu nuen, eta beste batzuk poesia liburuak ziren. Leiho aldera jo nuen, landa paisaiaren zantzuren bat ikusteko itxaropenaz, baina haritzezko itxitura lodiek estaltzen zuten guztia. Etxea harrigarriki isilik zegoen. Pasabidean erloju zahar batek tik-tak egiten zuen ozen, baina bestela ez zen entzuten soinu bakar bat ere. Sentipen arraro batek hartu ninduen. Nor ziren alemaniar haiek, eta zer egiten zuten toki urrun eta ezezagun hartan? Eta non geunden zehazki? Eyfordetik hamar miliatara nengoela besterik ez nekien, baina iparraldera, hegoaldera, ekialdera edo mendebaldera ote, ideiarik ez. Hala ere, Reading eta beste hiri handi batzuk ere barruti hartan egon zitezkeen. Agian, ez zen hain bakartia. Baina isiltasun osoak zera esaten zuen: landa eremuan geunden. Gelan barrena bueltaka ibili nintzen, nire kantu gogoko bat ahopean abestuz, animoak altxatzeko, eta pentsatuz berrogeita hamar gineako sari hura ondo merezi nuela.

« Bat-batean, inolako zaratarik gabe, isiltasun hura eten gabe, nire gelako atea poliki ireki zen. Emakumea atarian zegoen, pasabidearen iluntasuna atzean, eta nire lanpararen argi horixkak bere aurpegi eder eta kezkatua argitzen zuen. Berehala konturatu nintzen beldurrez zegoela, eta horrek hotzikara bat eragin zidan. Hatza astiro altxatu zuen, isilik egoteko keinua eginez, eta ingeles apurtuan xuxurlaka hitz batzuk bota zizkidan. Bere begiek, beldurtutako zaldien antzera, atzera begiratzen zuten etengabe.

» “Joango nintzateke” esan zuen, ahalik eta lasaien hitz egiten saiatzen. “Joango nintzateke. Ez zenuke hemen geratu behar. Ez dago hemen zuretzat onik.”

» “Baina, andrea” esan nuen “, oraindik ez dut egin etorri naizen lana. Ezin naiz joan makina ikusi gabe.”

» “Ez du merezi itxarotea,” jarraitu zuen “atea zeharka dezakezu; inork ez dizu oztoporik jarriko.” Eta orduan, ni irribarre egiten eta burua astintzen nuela ikusi zuenean, bere muga alde batera bota eta pauso bat eman zuen aurrera, eskuak elkarrekin estututa.

» “Mesedez, Jainkoarengatik!” xuxurlatu zuen. “Alde hemendik beranduegi izan aurretik!”

» Baina, natura aldetik, pixka bat burugogorra naiz, eta oztopo bat dagoenean, are gehiago erakartzen naute halako auzitan sartzerara. Berrogeita hamar gineako ordainsarian pentsatu nuen, baita bidaia neketsuan eta aurretik neukan gau desatseginean ere. Hori guztia alferrik izango al zen? Zergatik ihes egin enkargua bete gabe eta merezitako ordainsaria jaso gabe? Emakume hau, nire iritziz, agian zoro bat izan zitekeen. Beraz, jarrera sendo batekin, nahiz eta bere jarrerak ni baino gehiago astindu ninduen, burua astindu nuen berriz, eta han geratzeko asmoa agertu nuen. Berak berriz erregutu nahi zuen, goiko solairuan ate bat kolpeka itxi zutenean eta zenbait oin-hots entzun ziren eskaileretan. Entzun egin zuen une batez, eskuak gora jaso zituen etsipenez, eta desagertu egin zen, etorri zen bezain isil eta azkar.

» Etorriberriak Lysander Stark koronela eta gizon lodi eta baxu bat ziren, masailezur bikoitzaren tolesturetan hazten zitzaion bisoi-ileko bizarrarekin. Hura aurkeztu zidaten Ferguson jauna bezala.

» “Hau da nire idazkari eta kudeatzailea” esan zuen kolonelak. “Aipatzearren, uste nuen ate hau itxita utzi nuela. Belarrira haize pixka bat sartu zaizu, ezta?”

» “Alderantziz,” esan nuen “nik neuk ireki dut, gela itxiegia iruditu baitzait.”

» Koronelak begirada susmagarri horietako bat bota zidan. “Agian hobe da lanera joatea” esan zuen. “Ferguson jaunak eta biok makina ikustera eramango zaitugu.”

» “Kapela hartu beharko dut, uste dut.”

» “Ez, ez dago behar. Etxean bertan dago.”

» “Zer? Lur minerala etxe barruan ateratzen duzue?”

» “Ez, ez. Hemen konprimitzen dugu, besterik ez. Baina horrek ez gaitu kezkatzen. Guk nahi dugun gauza bakarra da zuk makina aztertzea eta zer arazo duen esatea.”

» Guztiok batera igo ginen goiko solairura: koronela aurretik lanpararekin, eta gu biok atzetik. Etxe zahar baten labirintoa zen: pasabideak, korridoreak, eskailera estu eta bihurrituak, ate txiki eta baxuak, zeinen atalaseak menderatutako belaunaldiek higaturik baitzeuden. Ez zegoen alfonbrarik, ezta goiko solairuko altzarien arrastorik ere. Hormetako igeltsua erortzen ari zen, eta hezetasunaren orban berde ustelak ageri ziren. Nire burua lasai agertzen saiatu nintzen, baina emakumearen abisua ez nuen ahaztu, nahiz eta ez nion kasurik egin. Hori dela eta, adi ibili nintzen nire bi lagunak jokoerari begira. Ferguson, oro

har, gizon isil eta ilun bat zirudien, baina esandako apurretik konturatu nintzen gutxienez herrikidea nuela.

» Azkenik, Lysander Stark koronela ate baxu baten aurrean gelditu zen eta giltzaz ireki zuen. Barruan, hirurok nekez sartzeko aski lekua zuen gela txiki karratu bat zegoen. Ferguson kanpoan geratu zen, eta koronelak ni sartu ninduen.

» “Hemen gaude,” esan zuen “presa hidraulikoaren barruan. Eta oso larria litzateke norbaitek martxan jarriko balu. Gela txiki honetako sabaia benetan pistoi jaitsiera baten azpialdea da, eta tona askotako indarrak erortzen da metalezko zoruan. Kanpoaldean, presioa jasotzen duten ur zutabe txiki batzuk daude, eta indarra transmititu eta biderkatzen dute, zuk ondo ezagutzen duzun moduan. Makina ondo dabil, baina martxan pixka bat gogor dabil, eta indar pixka bat galdu du. Agian eskertuko genizuke begirada bat botatzea eta esatea nola konpon genezakeen.”

» Lanpara hartu nion, eta makina arretaz aztertu nuen. Benetan erraldoia zen, eta presio ikaragarria egiteko gai. Kanpora irten nintzenean, makineria kontrolatzen zuten palankak zapaldu nituen, eta berehala ohartu nintzen soinu baten arabera ura alde bateko zilindro batetik ihes egiten ari zela. Azterketa azkar batek erakutsi zidan gidari-makil baten buruan zegoen kautxuzko zinta bat pixka bat uzkuritu zela, eta ez zuela estalki osoa betetzen. Hori zen zalantzarik gabe indarra galtzearen arrazoia, eta nire lagunei erakutsi nien, arretaz entzuten zuten eta galdera praktiko batzuk egin zizkidaten konponbidez. Argitu nienean, makinaren gela nagusira itzuli nintzen, nire jakin-mina asetzeko begirada sakon bat emateko.

» Berehala ohartu nintzen *fuller's-earth*arena aitzakia hutsa zela: ezinezkoa zen horren potentzia handiko makina bat halako lan sinple baterako diseinatuta egotea. Hormak egurrezkoak ziren, baina zorua burdinazko upel handi bat zen. Hura aztertzerakoan, metal gisa pilatutako geruza bat ikusi nuen gainean. Makurtuta nengoen, eta zer zen zehazki jakiteko urratzen ari nintzen, bat-batean alemanieraz egindako marmar bat entzun nuenean, eta koronelaren aurpegi hilberritu eta mehea nire gainetik begira ikusi nuen.

» “Zer egiten duzu hor?” galdetu zidan.

» Engainatuta sentitu nintzen, kontatu zidan istorio landu hark guztiz ziria sartu zidala konturatu nintzenean. “Zure *fuller's-earth*a miresten ari nintzen” esan nion “; uste dut makina hobeto aholkatu ahal izango nukeela bere benetako erabilera zein den jakinez gero.”

» Hitzak ahoan esan orduko damutu nintzen, neure burua arriskuan jartzen ari nintzela konturatuta. Bere aurpegia gogortu egin zen, eta begi grisetan argi maltzur bat piztu zen.

» “Ongi da” esan zuen. “Orain jakingo duzu zer den makina hau.” Atzera pausoa eman zuen, ate txikia kolpeka itxi eta giltzapetu zuen. Alderantz jo nuen korrika, heldulekua tiraka, baina atea seguru-seguru zegoen; ez zuen amore ematen ostikoekin, ezta ukabilkadekin ere.

» “Ene! “ oihukatu nuen. “Ene! Koronel! Atera nazazu hemendik!”

» Eta, bat-batean, isiltasunean, soinua entzun nuen, nire bihotza ahotik atera zen. Palanken burrunba eta zilindro iheskorren zurrumurrua zen. Motorea martxan jarri zuen. Lanpara oraindik han zegoen, nik metalezko upela aztertzean utzi nuen lekuan. Bere argipean ikusi nuen sabaia, beltza eta mehatxuzkoa, nire gainera jaisten ari zela, motel-motel baina etengabe, astindu bakoitzean gertuago. Nire buruak baino hobeto ez zekien inork ze indar izugarritzatutako zuen hori segundo gutxiren buruan. Atera egin nintzen, oihuka, atearen kontra, giltzaren azpian iltzatu nituen azazkalak, tiraka. Koronelari anbarra botatzen nion, baina palanken hotsek estali egiten zuten nire desesperazio-oihuak. Sabaia jada burutik oinera oin batzuk eskasera zegoen, eta eskua gora altxatuta, haren gainazal zakarra igurtzi nuen. Orduan, zartako moduan, buruan jo zidan: nola hiltzen nintzen, horrek asko baldintzatutako zuen nire sufrimendua. Aurpegiak behera jarritz gero, bizkarraren gainera eroriko zen pisua, eta bizkarrezurra hautsiko zidan... ikara sentitu nuen pentsatze hutsarekin. Aurpegia gora izatea errazago izango ote zen? Baina izango al nuen adorea beltzune hiltzaile hura goitik etortzen ikusteko? Zutik ezin nengoen jada, eta orduan nire begiek argi izpi bat jaso zuten, itxaropenaren pizkundera bihotzean.

» Lehen esan bezala, zorua eta sabaia burdinazkoak ziren, baina hormak egurrezkoak. Azken begirada arin bat eman nuen ingurura, eta bi ohol artean argi horixka lerro fin bat ikusi nuen, gero eta zabalagoa, paneletxo bat atzerantz bultzatzen ari zelako. Une batez sinestea ere kosta zitzaidan: heriotzatik irteteko ate bat zen. Berehala jauzi egin nuen barrutik kanpora, eta lurrean geratu nintzen erdi konorte galduz. Atzean, panelak berriro itxi egin zuen, baina lanpararen kraskak eta ondorengo bi burdin plaken burrunba hotsak adierazi zuten zein gertu egon nintzen heriotzatik.

» Kontzientziara itzuli ninduen nire eskumuturraren tiratze sutsu batek. Lur harrizko korridore estu batean etzanda nengoen, eta emakume bat gainetik makurtuta zegoen, ezkerreko eskuarekin tiraka eta eskuinekoan kandelatxo bat zeramala. Aurreko abisua eman zidan emakume bera zen, nik hain arinki baztertu nuena.

» “Etorri! etorri!” esan zuen arnasa hartzen ezinik. “Berehala etorriko dira. Jakingo dute ez zaudela han. Ez galdu denbora baliotsu hori, zatoz!”

» Oraingoan, behintzat, ez nuen bere aholkua gutxietsi. Zangozka jaiki nintzen eta berarekin batera korridorean barrena korrika hasi nintzen, eskailera bihurri bat behera. Eskailerak pasabide zabalago batera zerman, eta bertara iritsi orduko entzun genituen korrika zetozten oin-hotsak eta bi ahotsen oihuak, bata gure solairuan eta bestea behekoan. Gidariak geldione labur bat egin zuen, ingurura begiratu zuen, etsipenak jota bezala, eta orduan ate bat zabaldu zuen: logela batera zerman, eta haren leihoan ilargiak argi distiratsua isurtzen zuen.

» “Zure aukera bakarra da hau” esan zuen. “Oso altua da, baina agian salto egin dezakezu.”

» Hitz horiek ahoskatzen ari zela, pasabidearen amaieran argi bat agertu zen, eta Lysander Stark koronelaren itzal mehar eta altua ikusi nuen, esku batean lanpara eta bestean harakin-labana baten antzeko arma bat zuela. Logela zeharkatu nuen, leihoa zabalik, eta kanpora begiratu nuen. Zein lasai eta eder zegoen lorategia ilargiaren argipean! Ez zegoen hango lurra hamar metro baino gehiagora. Leiho-ertzer a igo nintzen, baina salto egitea atzeratu nuen: entzun nahi nuen zer gertatzen zen nire salbatzailearen eta atzetik zetorren zakur haren artean. Bera mindua izanez gero, edozein arriskuren gainetik, berriz laguntzera itzuliko nintzen. Baina ez nuen amaitu pentsatzen, jada hura atean baitzegoen, emakumea 1 bultzaka.

» “Fritz! Fritz!” ingelesez oihukatu zuen emakumeak. “gogoratu azken aldian agindu zenuena. Esan zenuen ez zela berriz gertatuko. Isilik egongo da! Isilik egongo da!”

» “Zoro zaude, Elise!” oihukatu zuen hark, emakumea baztertzen saiatuz. “Hondamendia ekarriko diguzu. Gehiegi ikusi du. Utz iezadazu pasatzen, esan dizut!”

» Emakumea alde batera bota zuen, eta leiho aldera oldartu zen, nire aurka arma astuna altxatuz. Nik jada besoetatik zintzilik nengoen leiho-ertzetik, eta kolpea jaso nuen. Mina sentitu nuen, lauso eta zakarra; eskuak libratu zitzaizkidan eta lorategian behera erori nintzen.

» Ez nintzen zauritu erori nintzenean; beraz, nire burua jaso nuen eta ahalik eta azkarren ihes egin nuen zuhaixken artean, oraindik arriskutik urrun nengoela ohartu bainintzen. Bat-batean, ordea, korrika nindoala, zorabio hilgarria eta zorabio sentsazioa etorri zitzaidan. Eskura begiratu nion, min bizia sentitzen nuen, eta orduan konturatu nintzen lehen aldiz hatz lodia moztuta neukala eta odola zulo zabal batetik isurtzen ari zela. Zapia inguruan lotzen saiatu nintzen, baina bat-batean burrunba bat entzun nuen belarrietan, eta hurrengo unean konorterik gabe erori nintzen arrosaz beteriko zuhaixken artean.

» Zenbat denbora egon nintzen kontzientzia gabe, ez dakit esaten. Denbora luzea izan behar zuen, ilargia jada ez baitzegoen zeruan eta goiz argitsu bat hasten ari baitzen ni esnatzen nintzenean. Nire arropak guztiz bustita zeuden ihintzarekin, eta txaketa-mangak odolez ziprztinduta, zauritako hatzetik. Min biziak berehala ekarri zidan burura gaueko abentura guztia, eta jauzika jaiki nintzen, oraindik ere nire atzetik etor zitezkeela sinetsita. Baina harrituta geratu nintzen ingurura begiratu nuenean: ez zegoen ez etxerik, ez lorategirik. Etxe hura desagertua zen. Sastraka-ertz batean etzanda nengoen, errepide nagusiaren ondoan, eta behera pixka bat joanda, eraikin luze bat ikusi nuen gaua iritsi nintzen tren-geltokia bera zela egiaztatu nuen hurbildu nintzenean. Eskuko zauri itsusi hura izan ez balitz, gau hartan bizitakoa amesgaizto bat besterik ez zela pentsatuko nukeen.

» Erdi zoratuta, geltokira sartu nintzen eta goizeko trenari buruz galdetu nuen. Ordu erdi barru Reading-era trena zegoen. Zorionez, gau hartan zegoen zaindaria bera zegoen oraindik lanean. Lysander Stark koronela ezagutzen zuen galdetu nion. Ez, ez zitzaion izena ezaguna egiten. Aurreko gauean gurdiren

bat zain egon zen niretzat? Ez, ez zuen halakorik ikusi. Polizia-etxerik ba al zegoen inguruan? Bai, hiru milia ingurura.

» Hura oso urrun zen niretzat, nekatuta eta gaixo nengoen. Beraz, erabaki nuen Londresera itzuli arte ez nuela ezer esango. Goizeko seiak baino gehixeago ziren hirira iritsi nintzenean. Lehenik, zauria sendatzeko joan nintzen, eta sendagilea hain atsegina izan zen hona ekartzeko prest egoteko. Orain kasua zure esku uzten dut, eta zuk esandakoa egingo dut.

Biok isil-isilik egon ginen denbora labur batez istorio harrigarri hura entzun eta gero. Orduan Sherlock Holmes-ek abere ohar-liburu potoloetako bat jaitsi zuen apaletik, eta barruko artikulu zati bat atera zuen.

— Hona hemen zuretzat interesgarria izan daitekeen iragarki bat — esan zuen. — Duela urtebete agertu zen egunkari guztietan. Entzun hau:

‘Galduta, hilaren 9an, Jeremiah Hayling jauna, 26 urte, ingeniari hidraulikoa. Gaueko hamarretan irten zen bere logelatik eta harrezkero ez da haren berri izan. Jantzita zeraman...’ Ha! Hori izan zen, nire ustez, koronelak bere makina konpondu behar izan zuen azken aldia.

— Zerua lagun! — oihukatu zuen nire pazienteak. — Orduan horixe esan nahi zuen emakumeak!

— Dударik gabe. Argi dago koronela gizon hotza eta desesperatua zela, bere planik txikiena ere zapuztuko zuen edonor desagerrarazteko prest zegoena. Itsaslapur zakarren antzera, harrapatutako itsasontzitik ez dute inor bizirik uzten. Bada, une oro baliotsua da orain. Prest bazaude, Scotland Yard-era joko dugu berehala, Eyfordera abiatzea prestatzeko.

Hiru ordu inguru igaro ondoren, guztiok trenean geunden, Readingetik Berkshireko herri txikira bidean. Sherlock Holmes, ingeniari hidraulikoa, Scotland Yardeko ikertzaile Bradstreet, zibilez jantzitako beste polizia bat eta ni neu egon ginen. Bradstreetek mapa topografikoa zabaltu zuen eserlekuan, eta konpasarekin zirkulu bat marrazten ari zen, erdigunean Eyford jarritz.

— Hementxe, — esan zuen — zirkulu hau hamar miliako erradioarekin egin dut. Bilatzen dugun tokia lerro horren inguruan egon behar da. Hamar milia esan zenuen, ezta, jauna?

— Ordu beteko ibilbidea izan zen.

— Eta uste duzu konortea galdu zenuenean berriro horrenbeste bideratu zintuztela?

— Bai, hala izan behar zuen. Nire oroitzapen nahasia da norbaitek eraman ninduela besoetan.

— Nik ezin dut ulertu zergatik barkatu zizuten, lorategian konorterik gabe topatu zintuztenean — esan nuen. — Agian emakumearen erreguek bigundu zuten gaizkilea.

— Ez dut uste. Ez dut inoiz ikusi hain aurpegi errukigabea.

— Bada, hori guztia laster argituko dugu — esan zuen Bradstreetek. — Nire zirkulua marraztuta dago, eta bakarrik nahiko nuke jakitea zein puntutan dauden bilatzen ditugun pertsonak.

— Nik uste dut hatza jartzen ahal diodala tokian — esan zuen Holmesek, lasaiki.

— Benetan, orain! — oihukatu zuen inspektoreak. — Beraz, zure iritzia osatu duzu! Ikus dezagun nor datorren bat zurekin. Nik hegoaldea esango nuke, landa eremu hutsagoa baitago han.

— Nik ekialdea — esan zuen gure pazienteak.

— Nik mendebaldea — esan zuen zibilez jantzitako gizonak. — Han badaude herrixka lasai batzuk.

— Eta nik iparraldea — esan nuen nik —, ez baitago aldaparik, eta gure lagunak esan du gurdia ez zela igo.

— Tira, tira — esan zuen inspektoreak, barrez. — Irizpide ederrak ditugu. Norabide guztietatik ibili gara. Noren alde egingo duzu boto erabakigarria?

— Denak oker zabiltzate.

— Ezinezkoa da guztiak erratuta egotea!

— Bai, bai. Hona hemen nik esaten dudana. — Zirkuluaren erdian jarri zuen hatza. — Hemen egongo dira.

— Baina hamabi miliako bidaia hura? — galdetu zuen Hatherleyk, aho zabalik.

— Sei joateko eta sei bueltatzeko. Erraza da. Zuk zeuk esan duzu zaldia fresko eta distiratsu zegoela igotzean. Nola liteke hala egotea hamabi milia egin eta gero, bide txarretatik?

— Iruzur ona dirudi — esan zuen Bradstreetek, gogoeta eginez. — Eta zalantzarik ez dago talde honen izaerari buruz.

— Ez, batere. — esan zuen Holmesek. — Dirua faltsutzen duten talde handi bat dira. Makina erabilia izan da zilarra ordezkatzeko aleazioa egiteko.

— Aspaldi genekien talde azkar bat lanean zegoela — esan zuen inspektoreak. — Milaka txanpon faltsu egin dituzte. Reading arte jarraitu genien, baina hortik aurrera ez genuen arrastorik. Oso ongi estali zituzten aztarnak. Baina orain, zorionez, uste dut harrapatuko ditugula.

Baina inspektorea oker zegoen: kriminal horiek ez ziren justiziaren eskuetan eroriko. Eyford geltokira iristen ginen bitartean, zuhaitz multzo baten atzean ke zutabe erraldoi bat ikusi genuen, paisaiaren gainean ostruka lumaren antzera hedatzen zena.

— Etxe bat sutan? — galdetu zuen Bradstreetek, trenak aurrera egiten zuen bitartean.

— Bai, jauna. — esan zuen geltokiko buruak.

— Noiz hasi zen sua?

— Gauean, antza denez, baina orain askoz okerrago dago, eta etxe osoa su hartuta dago.

— Noren etxea da?

— Dr. Becher-ena.

— Esadazu — sartu zen tartean ingeniaria —, Dr. Becher alemaniar bat al da? Oso argala, sudur zorrotza duena?

Geltokiko buruak barre egin zuen gogotik.

— Ez, jauna, Dr. Becher ingeles hutsa da, eta herriko gizon lodienetakoa. Baina badirudi gizon bat duela gonbidatu, gaixoa omen da, eta atzerritarra. Ederki legoke Berkshireko behi pixka batek!

Geltokiko burua esaten ari zenean, gu jada sua zegoen tokira bidean ginen. Bideak muino txiki bat igarotzen zuen, eta handik etxe zuriz margotutako eraikin zabala ikusi genuen, leihook eta arrakalek su jaurtitzen zuten bitartean. Lorategian hiru suhiltzaile-auto alferrik borrokan ari ziren sugarrei aurre egiten.

— Hori da! — oihukatu zuen Hatherleyk, guztiz hunkituta. — Hori da harri-bidea, eta han daude arrosak, non ni etzanda egon nintzen. Bigarren leiho hori da ni jauzi egin nuena.

— Beno, gutxienez — esan zuen Holmesek — mendeku apur bat lortu duzu. Ez dago zalantzarik zure lanparak, presa artean zapaldua izan zena, egurrezko hormei sua eman ziela. Jakina, ez zuten ohartu zure atzetik korrika zebiltzanean. Orain, begiratu ondo jende artean, bart gaueko zure lagunak aurkitzeko, nahiz eta nik uste jada ehun miliatara egongo direla.

Eta Holmesen beldurak betearazi ziren: egun hartatik gaur arte ez da ezer jakin emakume ederraz, alemaniar beldurgarriaz edo ingeles isilaz. Goiz hartan, nekazari batek gurdi bat ikusi omen zuen Reading-era zihoala, barruan hainbat lagun eta kaxa handi batzuk zeramatzala. Hortik aurrera, haien arrastorik ez zen gehiago agertu. Holmesen azkartasunak ere ezin izan zuen haien kokapenik aurkitu.

Suhiltzaileak harrituta geratu ziren barruan topatutako antolamendu arraroekin, eta are gehiago, bigarren solairuko leiho baten gainean berriki moztutako hatz lodi bat aurkitu zutenean. Ilunabarrean sua kontrolatu ahal izan zuten, baina jada teilatua erorita zegoen eta eraikina guztiz hondatua. Ez zen ezer geratu makinaz gain, tolestutako zilindro batzuk eta burdin hodien hondarrak izan ezik. Nikela eta eztainu kantitate handiak aurkitu zituzten biltegi batean, baina txanponik ez, eta hori agian azaltzen du lehen aipatutako kaxa handi haien presentzia.

Gure ingeniari hidraulikoa lorategitik berreskuratu zen tokiraino nola eraman zuten misterioa izan zitekeen betiko, lur bigunak ez balu istorio garbi bat kontatuko. Bi lagunek eraman zuten, horietako batek oin txiki-txikiak zituen, eta besteak oso handiak. Oro har, ziurrenik ingeles isilak, ausardia edo odol hotz gutxiago zuelako, emakumeari lagundu zion konorterik gabe zegoen gizona arriskutik ateratzen.

— Ba, tira — esan zuen gure ingeniariak, goibel —, negozio polita izan da niretzat! Hatz lodia galdu dut, berrogeita hamar gineako ordainsaria galdu dut... eta zer irabazi dut?

— Esperientzia — esan zuen Holmesek barrez. — Zeharka, balio handikoa izan daiteke. Kontatu egiten baduzu, bizitza osorako solaskide bikainaren fama izango duzu.